

קול צופיך

מִרְנָה לַצִּיּוֹן הַרְה"ג הַמְקוּבֵּל הָא-לֵקִי
הַרְבֵּי מִרְדְּכִי אֱלִיהוּ זְצוּק"ל

בַּמַּדְבָּר - תַּשְׁס"ב - מֵאֵת מִרְנָה לַצִּיּוֹן הַרְה"ג מִרְדְּכִי אֱלִיהוּ זְצוּק"ל

הַשִּׁיעוּר לַעֲלִיּוֹ נִשְׁמַת :

מִרְנָה לַצִּיּוֹן הַרְה"ג מִרְדְּכִי אֱלִיהוּ זְצוּק"ל

פֶּרֶשֶׁת הַשָּׁבֹוע : בַּמַּדְבָּר

הַשִּׁיעוּר נִמְסַר ע"י הַרְבֵּי מִרְדְּכִי אֱלִיהוּ זְצוּק"ל, בִּשְׁנַת תַּשְׁס"ב.
הַלְכוֹת בִּישׁוּל, שֶׁהִיָּה וְהַטְמָנָה בַּשָּׁבֶת

הַפּוֹךְ בַּהּ וְהַפּוֹךְ בַּהּ דְּכֹלָה בַּהּ

גְּדוּלֵי הַמַּדְעָנִים וְחוֹקְרֵי כוֹחוֹת הַטֶּבַע גִּלּוּ שֶׁכָּל דָּבָר שֶׁתַּעֲמִיד עַל רֹאשׁ בִּיצָה, אֶפְיָלוּ הַכֶּבֶד בִּיּוֹתֵר, אֵין הֵיא נִשְׁבֶּרֶת, וְזֹאת לַמְרוֹת שֶׁאֵין לָךְ שֶׁבִיר מִמֶּנָּה. אֲבָל הַקְדִּימוֹס חֲזו"ל, שֶׁכָּל רוֹאֵ אֵינִס לֵהוּ - כִּבְר לַפְנֵי אֲלֵפִי שְׁנַיִם : הַגִּמְ' מִבֵּינָה בְּרִייתָא (בִּיצָה ג' ע"ב) : "אֶחָד בִּיצָה שְׁנוּלָדָה בַּשָּׁבֶת וְאֶחָד בִּיצָה שְׁנוּלָדָה בַּיּוֹם טוֹב אֵין מִטְלָטְלִין אוֹתָהּ לֹא לַכֶּסֶת בַּהּ אֶת הַכֶּלִי, וְלֹא לַסְמוּךְ בַּהּ כְּרַעֲי הַמִּטָּה", כְּלוּמֹר שֶׁאֵם נִשְׁבֶּרֶת מֵעַט אַחַת מִרְגְּלֵי הַמִּטָּה, אִסוּר הַלְגָּבִיחָהּ וְלַהֲעִמֶּידָהּ עַל גְּבִי בִיצָה שְׁנוּלָדָה בֵּין בַּשָּׁבֶת וּבֵין בִּיּוֹמֵי. וְכִיצַד נִיתֵן לַהֲעִמֶּיד מִיטָה עַל בִּיצָה מִבְּלִי שֶׁתִּשְׁבֶּר? מִפְּרֵשׁ רַשִּׁי "לַסְמוּךְ בַּהּ - זֹקְפָה כִּנְגַד חוּדָה, וְסוּמָךְ בַּהּ".

קוֹפֶסֶת שִׁימּוּרִים מִשְׁשֶׁת יָמֵי בְּרֵאשִׁית

בְּדוֹר הָאֲחֵרִין גִּלּוּ הַמַּצָּה נּוֹסֶפֶת : מֵאֵכָל שֶׁנִּמְצָא בַּסִּגִּירָת 'וְאִקּוּס', כְּלוּמֹר בְּמִצַּב שֶׁל נִטִּילָת אוֹרֵי מוֹחֲלָטִת מִתּוֹכוֹ, יִכּוֹל לַהֲשִׁמֵּר זְמַן רַב מִבְּלִי לַהֲתַקְלָק, וְאֵילוּ הִיָּה שְׁמוֹר בְּמִצַּב רִגִּיל שְׁאוּרֵי נִכְנָס לַקּוֹפֶסֶת שֶׁהוּא נִתּוֹן בַּהּ, מִתַּקְלָק בַּמַּהֲרָה. וְזֶהוּ הַרְעִיּוֹן שֶׁל קוֹפֶסֶת הַשִּׁימּוּרִים שֶׁנִּשְׁמָרִים הַמֵּאֲכָלִים בְּתוֹכָהּ זְמַן רַב בִּיּוֹתֵר, וְאֵילוּ הִיָּה בַּקּוֹפֶסֶת רִגִּילָה לֹא הִיָּה נִשְׁמָרִים כִּי אֵם זְמַן מוֹעֵט. דָּבָר זֶה לֹא בִגְדָר הַמַּצָּה כֹּלֵל אֶלָּא הַטְּבִיעוֹ הַבּוֹרָא בִּבִּיצָה. הֵנָּה יָדוּעַ שֶׁכָּל דָּבָר אִיסוּר שֶׁנִּכְבַּשׁ עִם דָּבָר הֵיתֵר - אוֹסֵרוֹ כֵּאֵילוּ שֶׁנִּתְבַּשֵּׁל בְּתוֹכוֹ שֶׁכֵּן דִּין כְּבוֹשׁ כְּמוֹשֵׁל. וְאֵילוּ בִּבִּיצָה הָדִין הוּא : שֶׁאֵם נִמְצָא דָם עַל הַחֲלָבִין, לִמִּיד שֶׁהֵעִיקֵר הַחֲלָמִין (עֵינִן שׁוֹיֵעַ יוֹדֵד סִי סִי סִי סִי ג') אֵין הַבִּיצָה נִאֲסֶרֶת כּוֹלָה מִשּׁוֹם כֶּךָ, אֶלָּא זֹרֵק אֶת הַדָּם וְהַשָּׂאֵר מוֹתֵר. וְלִכְאוּרָה, מִדּוּעַ לֹא נִאֲסֶרֶת מִדִּין כְּבוֹשׁ, שֶׁכֵּן נִכְבַּשָּׁה כּוֹלָה בְּדָם שֶׁבָּהּ יוֹתֵר מֵעַתָּה לַעַת, וְצִרְיָכִים לַשֶּׁעַר אֵם יֵשׁ כְּגֹדוֹ שִׁישִׁים? וְהַטַּעַם הוּא מִשּׁוֹם שֶׁהִיא סוּגָרָה בַּסִּגִּירָה 'וְאִקּוּס' וְלֹא מִגִּיעַ לֶשֶׁם אוֹרֵר, וְעַל כֵּן הַכְּבִישָׁה בְּמִצַּב כֹּזֶה לֹא נִחְשָׁבֶת כְּבִישׁוּל.

בִּיצָה שֶׁמִּתְגַּלְגַּלַּת מִחֲמַת בִּישׁוּל, חֵיִיב חֲטָאֵת

עוֹד יָדוּעַ, שֶׁאֵם רוֹצִים לַדַּעַת אֵם בִּיצָה מִבּוֹשֶׁלֶת אוֹ רַכָּה יֵשׁ לַגִּלְגַּל אוֹתָהּ, וְהִיָּה אֵם הִיא מִבּוֹשֶׁלֶת הִיא תִּתְגַּלְגַּל כְּרָאוּי, וְאֵם הִיא רַכָּה הִיא נִעְצֶרֶת מִפְּנֵי שֶׁהִנּוּזִלִים שֶׁבָּהּ עוֹצְרִים אֶת תְּנוּפֹת הַגִּלְגּוֹל. דָּבָר זֶה מוּבָא בַּגִּמְ' (שְׁבֶת ל"ח ע"ב) : "אֵין נּוֹתֵנִין בִּיצָה בְּצַד הַמִּיחָם שֶׁבִּשְׁבִּיל שֶׁתִּתְגַּלְגַּל". וּמִבְּאֵר רַשִּׁי : "בִּשְׁבִּיל שֶׁתִּתְגַּלְגַּל - שֶׁתִּצְלָה קֶצֶת עַד שֶׁתִּהְיֶה מִגִּלְגַּלִּית". וְעַל זֶה שׁוֹאֵלֶת הַגִּמְ' : "גִּלְגַּל מֵאֵי ? אִמֵּר רַב יוֹסֵף : גִּלְגַּל חֵיִיב חֲטָאֵת". וְיֵשׁ לַהֲבִין, מֵהִי כּוֹנֶנֶת הַגִּמְרָא בְּשֶׁאֵלָה וּבִתְשׁוּבָה, וְהִלּוּא פִּשְׁטָא שֶׁכָּל אִיסוּר שֶׁעָשָׂהוּ בְּשׁוּגָג חֵיִיב חֲטָאֵת? אֶלָּא הַבִּיאוֹר בִּזָּה הוּא שֶׁהַגִּמְ' שׁוֹאֵלֶת מֵהִי הָדִין אֵם הוּא הִנִּיחַ אֶת הַבִּיצָה עַד שֶׁנִּתְבַּשְׁלָה מֵעַט וְלֹא הִתְבַּשְׁלָה עַדִּין כֹּל צִרְכָּה (וְכִמּוֹ שֶׁרַשִּׁי אוֹמֵר שֶׁתִּצְלָה קֶצֶת) הָאֵם יִתְחַיֵּב מִשּׁוֹם כֶּךָ חֲטָאֵת, אוֹ שְׁמָא יִתְחַיֵּב רַק אֵם תִּתְקַשֶּׁה לַגִּמְרִי, וְעַל זֶה עוֹנֶה הַגִּמְ' שֶׁחֵיִיב חֲטָאֵת גַּם בְּאוֹפֵן כֹּזֶה, כִּי זֶה בִּישׁוּלָה.

אֵם יֵשׁ לַהֲצִיל אֶת חֲבֵרוֹ מִלַּעֲבוֹר אִיסוּרִים

יֵשׁ מַחְלּוֹקֶת בַּהֲלָכוֹת שְׁבֶת בַּמִּקְרָה וְאֵדָם עוֹמֵד לַעֲבוֹר אִיסוּר וְעַדִּין נִיתֵן לַהֲצִילוֹ, וּפְעָמִים שִׁישׁ בַּהֲצִלָּה צוּרֵךְ לַעֲבוֹר עַל אִיסוּר קֵל, מִזֶּה שְׁעוֹמֵד לַעֲבוֹר חֲבֵרוֹ. לְמַשָּׁל, חֵיִיב אִפִּיָּה בַּשָּׁבֶת מִדְּאוּרִיתָא - הוּא כֹּאשֶׁר הִפֵּת נֶאֱפַתָּה לַגִּמְרִי, וְכָל עוֹד לֹא נֶאֱפַתָּה כְּרָאוּי, לֹא עָבַר עַל אִיסוּר דְּאוּרִיתָא. וְאֵם הִנִּיחַ פֶּת בַּתְנּוֹרָה שֶׁל זְמַנָּם שֶׁהִפֵּת הִיתָה דְּבוּקָה בַּדְּפִנוֹת הַתְנּוֹרָה, וּבִטְרָם נֶאֱפַתָּה כֹּל צִרְכָּה, רוֹצֶה חֲבֵרוֹ לַהּצִּיאָהּ מִהַתְנּוֹרָה בְּכַדִּי לַהֲצִילוֹ מִחֵיִיב סִקִּילָה, אֶלָּא

שֶׁמִּשּׁוֹם כֶּךָ הוּא צִרְיָךְ לַרְדּוֹת אֶת הַפֶּת מִהַתְנּוֹרָה שֶׁהוּא אִיסוּר דְּרַבְנָן, נִחְלָקוּ בִּזָּה הַרְאִשׁוֹנִים אֵם אוֹמְרִים 'הַלְעִיטָהוּ לַרְשָׁע וְיָמוּת' אוֹ שְׁבִאֲמַת יֵשׁ לַעֲשׂוֹת הַכֹּל כְּדִי לִמְנוּעַ מִמֶּנּוּ לַהֲתַחֲיִיב בַּחֲיּוּבִים שׁוֹנִים, אֶלָּא שְׁכָאן אֵין לוֹ לַעֲבוֹר עַל אִיסוּר דְּרַבְנָן בְּשִׁבְלִי שִׁיזָּכָה חֲבֵרוֹ וְיִנְצַל מֵאִיסוּר דְּאוּרִיתָא. וְהִנֵּימָּה הִיא, כֹּאשֶׁר אֵין שׁוֹם אִיסוּר בַּהֲצִלָּה, כִּגּוֹן : אֵם הִנִּיחַ סִיר עִם תְּבִשִּׁיל עַל הָאֵשׁ וּבִטְרָם נִתְבַּשֵּׁל רוֹצֶה חֲבֵרוֹ לַהֲסִירוֹ מִשָּׁם וְאֵין בִּזָּה שׁוֹם אִיסוּר - אֵם נִאֲמַר 'הַלְעִיטָהוּ לַרְשָׁע וְיָמוּת', אִזְּ גַּם בְּאוֹפֵן שֶׁאֵין אִיסוּר בְּמַעֲשֶׂה שֶׁהוּא עוֹשֶׂה כְּדִי לַהֲצִיל אֶת חֲבֵרוֹ - אֵף עַל פִּי כֵּן לֹא יַעֲשֶׂה מֵאוֹמָה לַמַּעֲנוֹ. אֲבָל אֵם נִאֲמַר מִהַטַּעַם שֶׁאוֹמְרִים לְאָדָם שֶׁלֹּא יַחֲטֹא אִיסוּר קֵל בְּשִׁבְלִי שִׁיזָּכָה חֲבֵרוֹ וְיִנְצַל מֵאִיסוּר חֲמוּר יוֹתֵר, הִרִי בִּלִּי זֶה יַעֲשֶׂה כֹּל שֶׁיִּכְוֹלֵתוֹ לַהֲצִיל אֶת חֲבֵרוֹ מִלַּעֲבוֹר עַל אִיסוּרִים דְּאוּרִיתָא (עֵינִן שְׁבֶת דָּף ד' וְתוֹסִי שֶׁם ד"ה 'יוֹכִי' שְׁלֵעִיתִים אוֹמְרִים, ע"ש).

הַצִּלַּת גִּנְבִּים מֵאִיסוּר עֶרְלָה

הַרוֹצֶה לִמְנוּעַ מִכְשׁוֹל מִחֲבֵרוֹ שֶׁלֹּא יַעֲבוֹר אִיסוּר חֲמוּר מִדְּאוּרִיתָא, כִּגּוֹן : אִיסוּר עֶרְלָה (ב"ק ס"ט ע"א, וְעֵינִן רַשִּׁי שֶׁם, וְעֵינִן שֶׁם בַּמַּחְלּוֹקֶת בֵּין ת"ק לְרַבֵּן גַּמְלִיאֵל) לַמְרוֹת שֶׁהוּא מוֹרָה הִתִּירָא וְנִכְשֵׁל בְּגִזְל, הָאֵם הוּא מַחוּיָּב לַהֲנִיחַ סִימָן לַהֲכִיר, שֶׁעַף זֶה הוּא עֶרְלָה כְּדִי לַהֲצִיל אֶת חֲבֵרוֹ מֵאִיסוּר עֶרְלָה אוֹ לֹא (וְכֵן אֶת אוֹתָם הָאֲנָשִׁים שֶׁנִּכְנָסִים וְקוֹטְפִים לֹלָא רְשׁוֹת מַעֲצֵי פְרִי שֶׁל אַחֲרִים). וְדַע שֶׁאִפִּי אָדָם שֶׁלֹּא חוֹשֵׁשׁ מִגִּזְל, יַחֲשׁוּשׁ מִעֶרְלָה וְיִמְנַע מִלֵּאֲוֹכֵל, שֶׁכֵּן בְּגִזְל הִרִי יִכּוֹל לְשׁוֹב בַּתְּשׁוּבָה וְלַהֲשִׁיב לְבַעַל הַפִּירוֹת כֹּל מִהַ שִׁלַּח, אֲבָל אִיסוּר עֶרְלָה אֵין לַהֲשִׁיב.

זִּהְרֹת מַחֲלִיל ה'

יֵשׁ עֵנִיין גְּדוֹל וּמַעֲלָה חֲשׁוּבָה לַנְּסוֹת וְלַהֲצִיל כֹּל אָדָם מִיִּשְׂרָאֵל מֵאִיסוּרִים, אֵךְ יֵשׁ לַעֲשׂוֹת זֹאת מִתּוֹךְ שִׁיְקוֹל דַּעַת וְלֹא לַגְרוֹם לַחֲלִיל ה' עַל יָדֵי זֶה. וְכִמּוֹ שֶׁחֲזו"ל אוֹמְרִים : כִּשֶּׁם שִׁישׁ לּוֹמֵר דָּבָר הַנִּשְׁמָע, כֶּךָ אֵין לּוֹמֵר דָּבָר שֶׁאֵינוֹ נִשְׁמָע. וְעַל כֵּן, גַּם אֵם בַּשָּׁבֶת רוֹאִים מַכּוֹנִית שְׁנוּסֶעַת וּמִסְתַּבֵּר שֶׁלֹּא יִשְׁמַע וְלֹא יִמְנַע מִלְּנָסוּעַ עַל יָדֵי שִׁיזְעָקוֹ לוֹ "שְׁבֶת שְׁבֶת", וְאִדְרָבָה לַפְעָמִים מִשְׁנִיאִים בְּמַעֲשִׂים אֱלֹהִים אֶת הַמַּצּוֹת בְּעֵינֵי אוֹתָם אֲנָשִׁים מִסְכָּנִים, עַדִּין לַהֲנַמֵּעַ מִכֶּךָ. וְאֵם הוֹלְכִים עִם יִלְדִים, צִרְיָכִים לַהֲרִיגִל אוֹתָם לְדוֹן אֶת אוֹתָם הָאֲנָשִׁים לִכְף זָכוֹת וְלּוֹמֵר לָהֶם שֶׁכִּנְרָאָה יֵשׁ לְאוֹתוֹ נּוֹסַע דַּחֲפּוֹת וּפִיקּוּחַ נֶפֶשׁ שֶׁמַּחֲלִילִים עֲלֵיו אֶת הַשָּׁבֶת. כִּשְׁלִידֵי הִיָּה קִטְנִים הִיתִי רִגִּיל לּוֹמֵר לָהֶם בְּדֶרֶךְ זֶה, אֶלָּא שֶׁהִיָּה מִתְפַּלְאִים לִמָּה בְּרַחוּבוֹת שֶׁל שׁוּמְרֵי תוֹרָה וּמִצְוֹת אֵין כֹּל כֶּךָ הַרְבֵּה חוֹלִים כְּמוֹ בְּרַחוּבוֹת הָאֵלוֹ. הֵנָּה הַדְּבָרִים נִכּוֹנִים וְאִמִּיתִים יִצְאוּ מִפִּיהֶם הַטְּהוֹרֵי שֶׁל יִלְדִים טְהוֹרִים שֶׁלֹּא טַעְמוֹ טַעַם חֲטָא, וְאִמְרוּ שֶׁלַחֵל שְׁבֶת זֶה מַחֲלָה.

מִי שֶׁלֹּא נּוֹתֵן צִדְקָה הוּא בִּגְדָר חוּלָה

פַּעַם הִיָּה עֲשִׂיר גְּדוֹל שֶׁהִיָּה יָדוּעַ בְּקִמְצָנוֹתוֹ וְלֹא הִיָּה נּוֹתֵן מֵאוֹמָה מִשְׁלוֹ לְצוּרֵי צִדְקָה. יוֹם אֶחָד בָּא אֵלָיו גְּבַאי צִדְקָה, אִמֵּר לוֹ אוֹתוֹ קִמְצָן מִדּוּעַ בָּאת אֵלַי הִלּוּא כִּבְר יָדַעַת אֶת עַמְדַּתִּי בְּנוֹשָׂא הַצִּדְקָה, עֵנָה לוֹ גְּבַאי שֶׁלֹּא בָא לְאִסּוֹף צִדְקָה אֶלָּא לְבַקֵּר אֶת הַחוּלָה. הַתְּפִלָּא אוֹתוֹ עֲשִׂיר מֵאוֹד כִּי הוּא בְּרִיא וְשֵׁלֶם, אִמֵּר לוֹ אוֹתוֹ גְּבַאי שְׁמִי שֶׁלֹּא נּוֹתֵן צִדְקָה הוּא חוּלָה, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב בְּקִהֲלֹת (ה' פִּסּוֹק י"ב) : "יֵשׁ רַעַה חוּלָה רֵאִיתִי עוֹשֶׂר שְׁמוֹר לְבַעֲלֵיו לַרְעוּתוֹ". אִמֵּר לוֹ אוֹתוֹ קִמְצָן תּוֹדָה רַבָּה שְׁבִאֵת וְעַכְשִׁי תוֹכֵל לַלְכֵת לְדֶרֶךְ וְאֶת הַמַּצּוֹה שֶׁלֶךְ קִימַת, מַצּוֹת בִּיקוֹר חוֹלִים. אִמֵּר לוֹ אוֹתוֹ גְּבַאי לֹא אֲצַא עַד שֶׁאֲטוֹל אֶחָד מִשְׁשִׁים מַחוּלִיךְ שֶׁכֵּךְ אִמְרוּ חֲזו"ל שֶׁכֵּךְ מִי שֶׁמִּבְקֵר אֶת הַחוּלָה נוֹטֵל אֶחָד מִשְׁשִׁים מַחוּלִי (עֵינִן נִדְרִים דָּף ל"ט ע"ב, וְדָף מ' ע"א).

תּוֹלָדוֹת חֲמָה

הַמַּשְׁנָה (שֶׁם) אוֹמְרֵת : "אֵין נּוֹתֵנִין בִּיצָה בְּצַד הַמִּחָם בְּשִׁבְלִי שֶׁתִּתְגַּלְגַּל וְלֹא יִפְקִיעָנָה בְּסוּדְרִין, וְרַבִּי יוֹסִי מִתֵּיר. וְלֹא יִטְמִינָנָה בַּחוּל וּבִאֲבָק דְּרִכִּים בְּשִׁבְלִי שֶׁתִּצְלָה. מַעֲשֶׂה שֶׁעָשָׂה אֲנָשִׁי טְבָרִיא וְהִבְיָאוּ סִילּוֹן שֶׁל צוֹן לְתוֹךְ אִמָּה שֶׁל חֲמִין, אִמְרוּ לָהֶם חֲכָמִים אֵם בַּשָּׁבֶת - כַּחֲמִין שֶׁהוֹחֲמוֹ בַּשָּׁבֶת, וְאִסּוּרִין בְּרַחֲצָה וּבִשְׁתִּיָּה. אֵם בַּיּוֹם טוֹב - כַּחֲמִין שֶׁהוֹחֲמוֹ בַּיּוֹם טוֹב, וְאִסּוּרִין בְּרַחֲצָה וּמוֹתְרִין בִּשְׁתִּיָּה".

קול צופיך

מנחם הראשון לציון הרה"ג המקובל הא-לקי
הרב מרדכי אליהו זצוק"ל

במדבר - תשס"ב - מאת מנחם הראשון לציון הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל

דעת רש"י והשו"ע: אסור, מכיון שמוסיף חום (בש"ע כתוב שרק באופן שהתבשל כל צורכו מותר להוסיף מים חמים, ומכאן ראייה שאין דעתו כפסק הרמב"ם אלא צריך בישול ממש).
דעת הרמב"ם: מותר, מכיון שלא מוסיף חום (עיין לשו"ע סי' ש"ח סעי' ה', וכה"ח ס"ק ס"ה, ולבא"ח ש"ש – בא, ו', ז', ולמש"ב שם).

ריסוק קרח בשבת

הרוצה לשים קרח בתוך קנקן מים בכדי לקררו, צריך להניח את הקרח ולא לרסקו בידיו למהר את קירור המים. יתר על כן, לדעת מנחם הראשון לציון הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל, להניח קרח בתוך כוס בלי מים שיחא נימוח מאליו.
ולדעת הרמב"ם: אסור, אלא אם כן יש בכוס מים. והנ"מ למעשה היא, בהמסת קרח לצורך אורחים, כגון ששכח קנקן שתיה בתא ההקפאה עד שהוקפאו הנוזלים שבה, שבמקרה זה יודה הרמב"ם שיש להקל לצורך אורחים (עיין לשו"ע סי' שכ סעי' ט, ולמש"ב שם ס"ק ל"ה).

לישה של תפוא"א עם ביצה במרק

בבחישה של תפוחי אדמה עם ביצה במרק של החמין וכדו' יש משום איסור לישה בשבת, ועל כן יש לשפוך את המרק על תפוא"א המרוסקים או על ביצה מרוסקת מבלי לערבבו. ועוד צריך לדעת שאת התפוח אדמה אין לרסק כדרכו אלא בשינוי, ובימינו ריסק במזלג הוא שינוי כי אין שום רגילות לרסק במזלג בימות החול אלא בכלי מיוחד לכך, והמחמיר לרסק בשינוי גמור, תע"ב.

ברכת על תפוא"א מרוסק

הברכה על תפוח אדמה מרוסק: **דעת הרמב"ם והשו"ע:** בורא פרי האדמה (סי' ר"ב סעי' ז'). **דעת רש"י:** אם יש חתיכות תפוא"א שניכרות ולא מרוסקות – ברכתו 'בורא פרי האדמה', אבל במרוסק לגמרי – ברכתו 'שהכל'. ואע"פ שהרמב"ם והשו"ע פסקו 'האדמה', נוהגים לברך 'שהכל' לצאת ידי"ח של סב"ל.

ערבוב דבר גוש רותח חוץ מהאש

יש ברמב"ם שאלה אודות המכניסים לסיר של החמין בע"ש סולת וחיתה וחתיכות בשר קטנות, ורוצה לערבב את זה בשבת, הדין הוא: שמותר לעשות כן לאחר שהורידו את הסיר מהאש, לפי שאם יעשה כן על האש יעבור על איסור מגיס. אבל לדעת הרמב"ם: אין לעשות כן עד שיהיה פחות מחום של יד סולדת בו, כי יש בישול בדבר גוש גם לאחר שהורידוהו מהאש ודינו ככלי ראשון, ועל ידי הערבוב יעבור על איסור מגיס. גם יש לדעת שמי שמוריד את החמין בשבת מהאש, לא יוכל לכסותו במגבת שיש בזה הטמנה. אבל אם העביר לכלי אחר יוכל לכסותו. ואם היה עליו מגבת יכול להוסיף עליו עוד בדים (עיין שו"ע שם).

בישול תבלינים חריפים

יש לדעת, מכיון שתבלינים אינם מבושלים, על כן אין להכניסם לתבשיל בהיותו על האש, אבל מותר לתבל את המרק בתוך הצלחת. וכשם שאסור לשים תבלינים לתוך סיר מרק שנמצא על גבי האש, יש מחמירים ואומרים שאסור לשים על תפוח אדמה רותח משום שבדבר שהוא גוש – ישנו איסור בישול גם כשהוא בכלי שני. גם במלח יש בעיה של בישול, אלא שיש הבדל בין מלח שנתבשל לבין מלח שאידו אותו בשמש. ומותר ליתן מלח בתוך כל אוכל הנמצא בצלחות או בקערות, אבל לא בסירים. ואע"פ שדעת השו"ע להתיר, נהגו להחמיר (שו"ע סי' ש"ח סעי' ט', ועיין לבא"ח בא את י')

סוכר, לימון ומים בשבת

ישנה מחלוקת גדולה אם מותר לקחת כוס עם סוכר ולשפוך עליו מים חמים מהמיחם בשבת, שהרי ממים אותו. דעת הב"ח: כיון שזה מבושל ועומד מותר. דעת השו"ע של רבינו זלמן: אסור מכיון שהמים ממיסים את הסוכר.

ממשנה זו לומדים הלכה יסודית מהלכות בישול בשבת, והיא: שיש מבשל בחמה ויש מבשל באור. כמו כן, יש מבשל בתולדות חמה כגון: סודרים או חול וכן כל דבר שהחום בשמש. ויש מבשל בתולדות האור ולא באור עצמה. במבשל בתולדות האור זה כמו אור עצמו. אבל מבשל בחמה עצמה לא אסרו חכמים לפי שאין דרך בישול בכך, אבל במבשל בתולדות חמה אסרו חכמים משום שחוששים שמא יטעו ויבאו לבשל גם בתולדות האור ויאמרו שכל תולדות החום מותרים, ולא ידעו להבדיל בין תולדות האור לבין תולדות חמה (עיין שם דף מ' ע"א ורש"י שם).

שימוש בדוד שמש בשבת

פעולת החימום של המים בדוד שמש נעשה על ידי שהשמש מכה בצינורות של הקולטים שצבועים בצבע מיוחד שקולט מהר את החום, ומחמם את המים הנמצאים בצינורות. דבר זה נקרא תולדות חמה שאסור משום שגוזרים בהם אטו תולדות האור. אע"פ שיש אומרים שזה חמה ולא תולדות חמה, זה אולי היה בזמנם. כיום רואים בפועל שהזכוכית והצינורות אגורים חום, והם מחממים את המים, היינו החמה את הברזל והוא מחמם מים – זה נקרא "תולדות" חמה, כי המים לא מתחממים ישירות מהשמש.

אלא שישנו חילוק בין ליל שבת ליום שבת: **בליל שבת** – מותר להשתמש במים של הדוד, לפי שכל החימום נעשה מהשמש של יום ששי. **אבל בשבת** אסור להשתמש בהם, שכל החימום של המים נעשה בשבת וזהו תולדות חמה שאסרו חכמים. ומה שבלייל שבת נכנסים מים קרים מיד בצאתם של המים החמים הקודמים, אין לאסור משום כך לפי שהקילו בגרמא שבתולדות חמה.

הנחת מאכלים במים חמים בשבת

בגרמא כתוב (שבת ל"ט ע"א והוא ממשנה קמ"ה ע"ב): "כל שבא בחמין מלפני השבת – שורין אותו בחמין בשבת, וכל שלא בא בחמין מלפני השבת – מדיחין אותו בחמין בשבת, חוץ מן המליח יין וקוליים האיספנין שהדחתן זו היא גמר מלאכתן". ידוע שאין בישול אחר בישול בשבת בדבר יבש, אבל בדבר לח – יש בישול גם אחרי בישול גמור. התוספות (שם ד"ה "כל שבא") מבאר, שכונת הגמ' שאומרת "כל שבא בחמין מלפני השבת", זה בישול גמור.

למעשה, אם רוצים להניח תפוח אדמה מבושל יבש וקר בתוך מים חמים לחממו אפילו אם יגיע ליד סולדת בו – מותר, כי אין בישול אחר בישול יבש. ואילו בביצה, אם היא עדיין רכה ולא התבשלה כל צרכה – אסור להניחה במים חמים.

הכנת תה בשבת

בהכנת תה בשבת יש שתי בעיות: **א.** בישול **ב.** בורר – שהרי בקנקן התה שבתוכו עלים ומים, יש בפיו מסננת שעוצרת את עלי התה מלרדת לתוך הכוס. לדעת החזו"א (סי' נ"ג): אין כאן בעיה של בורר, מכיון שזה ברירת אוכל מתוך פסולת ולא פסולת מתוך אוכל ואילו לדעת הב"ח ויהדות מנוחה: יש בהוצאת התמצית מן התורה, כי המסננת זה כלי של ברירה, ובכלי לא אומרים אוכל מתוך פסולת מותר (עיין בא"ח ש"ש בשלח י"ח) ואין לומר שבכל ברז יש בעיה של בורר משום שיש בו מסננת, שכן המים ראויים לשתיה גם בלי המסננת, אבל אילו היו המים מזוהמים באופן שאינם ראויים לשתיה, אין הכי נמי שיש בזה בעיה של בורר.

הבעיה הראשונה והנפוצה היא בבישול של התה בשבת, ויש לדעת שאם שקית תה כבר הורתחה לפני שבת, אין איסור לשפוך עליה שוב מים רותחים בשביל לחדש את התמצית, ורק אם לא הורתחה ממש אלא שרתה מעט במים חמים, אין לשפוך עליה מים חמים כלל בשבת (עיין שו"ע סי' ש"ח, ובמש"ב ס"ק ל"א).

למעשה: אם לקח שקית תה ועירה עליה מים חמים מערב שבת, ונגמר התמצית ורוצה בשבת לערות שוב פעם מים חמים:

קול צופיך

מִן הָרָאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרָה"ג הַמְּקוּבֵּל הָא-לֵקִי
הַרְבֵּי מֵרַדְכִי אֱלִיהוּ זְצוּק"ל

בַּמְדָּבָר - תַּשְׁס"ב - מֵאֵת מִן הָרָאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרָה"ג מֵרַדְכִי אֱלִיהוּ זְצוּק"ל

הַמִּיּוּחַד בַּפִּלְטָה הִירוּשָׁלַמִית הוּא: שְׁמַעַל חוּטִי הַבְּרוּל הַמִּתְלַחֲטִים יִשְׁנוּ פַח
נִירוּסְטָה, וּמַעֲלִיו בַּמֶּרְחָק אֶצְבַּע וְחָצִי יִשְׁנוּ עוֹד פַּח. וְעַל כֵּן, כְּשֶׁמִּנִּיחַ סִיר עַל
הַפִּלְטָה זֶה לֹא יִשְׁרִית עַל הָאֵשׁ.

הַנַּחַת פְּרוּסֶת לֶחֶם אוּ פִּתָּה עַל הַפִּלְטָה

הַנַּחַת פְּרוּסֶת לֶחֶם עַל הַפִּלְטָה בִּשְׁבַת בְּכַדִּי שִׁיחָה צְנִימִים, אוּ הַנַּחַת פִּתָּה
עַל סִיר מִים חֲמִים בְּכַדִּי שִׁתְּחָה יוֹתֵר קֶשֶׁה: אֲסוּר מִדְּאֻרִּיתָא, מִכִּיּוֹן שֶׁזֶה
נִקְרָא צִנִּים לֵאחֲרֵי אִפְּיָה. וּמִכִּיּוֹן שֶׁאִתָּה מִשְׁנָה אֵת יַעֲדוֹ הַדָּבָר, לִכֵּן הוּא גִמְרָה
מִלֵּאכָה מִדְּאֻרִּיתָא.
וְיֵשׁ מִהֶאֱחָרֻנִּים שֶׁמִּקְיָלִים, אֲדָּךְ אֵין הִלְכָה כְּמוֹתָם (וְעַיִן רַ"פ אִ"ח ח"ב סִימָן
נ"ב).

חִימוּם בֶּשֶׁר קָר

אֲמַר הַרְבֵּי בִּיאוּר לְהִלְכָה: בֶּשֶׁר מְבוּשֵׁל שֶׁהִתְקַרַּר, וְהִנִּיחוּ לְחַמְמוֹ עַל סִיר
הַחֲמִין, מִכִּיּוֹן שֶׁהִיא מְבוּשֵׁל וְכַעֲתָּה מִשְׁנָה אֵת יַעֲדוֹ לְצִלִּי: אֲסוּר. אֲבָל לְהִנִּיחוּ
עַל מִיחָם מִים חֲמִים בְּכַדִּי שִׁיחָה חֶם: מוֹתֵר. אֲבָל בְּכַדִּי שִׁיחָה: אֲסוּר (עַיִן
בִּיאוּר לְהִלְכָה סִי שִׁי"ח עַל סֵעִי ט"ו).

קִצְצִיחָה אוּ פִּשְׁטִידָה שֶׁמִּנִּיחָם עַל סִיר מִים חֲמִים בְּכַדִּי שִׁתְּחַמְמוֹ, מִכִּיּוֹן שִׁישׁ
בְּהֶם מַעֲט שֶׁמֶן שָׁבָא בְּמַגֵּעַ עִם הָאֲדָמִים מִלְמַטָּה, הַמִּים נִהַפְכִים לְבִשְׂרִיִּים.
וְעַל כֵּן הַטּוֹב בְּיוֹתֵר שֶׁבִּעֵרָב שֶׁבַת יִתְחַדֵּךְ חֲתִיכַת נֵיִיר כֶּסֶף וְיִנְחָנָה עַל הַסִּיר
וְאִזּוּ יוּכַל לְהִנִּיחַ עַל גְּבֵה אֵת הַמֵּאכֵל לֵלֵא בַּעֲיָה. וְאִם הִנִּיחַ יִשְׂרָאֵל עַל הַסִּיר יֵשׁ
לְשַׁעַר אִם יֵשׁ מִים שִׁישִׁים כְּנֶגֶד.

סְגִירַת שְׁקִית נִיִּלּוֹן שֶׁל הַלֶּחֶם

בְּשִׁקִּיּוֹת לֶחֶם פְּרוֹס אוּ בַּעֲוִיּוֹת שֶׁנִּמְכְּרוּ בַּחֲנוּיּוֹת מִצִּיּוֹן סוֹגֵר מִחוּט מִתְכַּת
בְּכַדִּי לְשִׁמּוֹר עַל טְרִיּוֹת הַמוֹצָר.
וְיֵשׁ לְדַעַת שֶׁבִּשְׁבַּת אֲסוּר לְסוֹגֵר אֵת הַשְּׁקִית אוּ לְפִתּוּחָה עַל יְדֵי סֹגֵר זֶה,
מִשּׁוּם שִׁישׁ בּוֹזֵה מִשּׁוּם אֲסוּר טוֹוֹה, וְאֲסוּר קוֹשֵׁר.
וְעַל כֵּן, יִכְנִס מִזְלָג בֵּין הַסּוֹגֵר לְשִׁקִּית וְיִמְשְׁכֵנוּ בְּשִׁינּוֹ, וְכִשְׁרִיצָה לְסוֹגֵר לֹא
יִסְגוֹר בַּחוּזְקָה.

קֶשֶׁר בִּשְׁבַת

אִשֶּׁה הַלּוֹבֶשֶׁת בִּשְׁבַת צַעֲיָה אוּ מִטְפַּחַת שְׁכוּרִכִּין סָבִיב הַצּוֹאֵר, יֵשׁ לְהַזְהִיר
שֶׁלֹּא לַעֲשׂוֹת שְׁנֵי קֶשֶׁרִים. אֲמַר הַמַּגִּ"א: בְּאוֹפֶן שְׁקוּשֶׁרֶת קֶשֶׁר שֶׁאִינוּ
מִהוּדָק נִיתָן לְהַקֵּל. קֶשֶׁרֶת שְׁקִית בִּשְׁבַת אֲסוּרָה, מִכִּיּוֹן שֶׁזֶה כְּמוֹ אָדָם
שֶׁקוֹשֵׁר חוּט אֶחָד בְּטִלְיוֹתָיו בִּשְׁבַת, שֶׁמִּצְאָהוּ שֶׁאִינוּ קְשוּרִים. הֵינּוּ, שְׁקוּשֶׁרֶת אֵת
רֹאשׁ הַשְּׁקִית מִנִּיחָה וְבִיחָה.

קֶשֶׁרֶת עֲנִיבָה בִּשְׁבַת

הַלּוֹבֵשׁ עֲנִיבָה בִּשְׁבַת וְדִרְכוֹ לְהוֹרִידָה מַעֲלִיו בַּעֲוִדָה קְשׁוּרָה, וּבְיוֹם שֶׁבַת
הַתְּפִירָה הַקֶּשֶׁר שֶׁלָּה, אֲסוּר לְקוֹשֶׁרָה בְּשִׁנִּית.
אֲבָל אִם רָגִיל תְּמִיד כְּשֶׁמּוֹרִידָה מַעֲלִיו לְפָרֵק אֵת הַקֶּשֶׁר, מוֹתֵר לְקוֹשֶׁרָה
בְּשִׁנִּית בִּשְׁבַת, מִכִּיּוֹן שֶׁאִינוּ קֶשֶׁר שֶׁל קִימָא, וְאֶעֱפ"כּ יֵשׁ מִחֲמִירִים בּוֹזֵה.

שְׂרוּכִים בְּנַעֲלִיִּים וּבַחוּלָצָה

הַנּוֹעֵל נַעֲלִיִּים אוּ חוּלָצָה שִׁישׁ בְּהֶם שְׂרוּכִים, וְנִקְשֵׁר לוֹ הַשְּׂרוּךְ בַּחוּזְקָה
בִּשְׁבַת, וְחִתְּכוֹ בִּסְכִּין, אֲסוּר לוֹ לְהַשְׁחִיל שְׂרוּךְ חֹדֶשׁ. אֲבָל אִם יֵשׁ לוֹ שְׂרוּכִים
שֶׁכָּבֵר נַעֲשֶׂה בְּהֶם שִׁימוּשׁ – מוֹתֵר. וְרָצִי לְקוֹנָה שְׂרוּכִים לְנַעֲלֵי קִטְנִים,
שֶׁבִּד"כ נִשְׁחָקִים מֵהֶר, שִׁישְׁחִיל אוֹתָם בְּנַעֲלֵי וִיחִלְיָה, כִּךְ שֶׁמֵּאֲחֵר וְהִשְׁתַּמֵּשׁ
בְּהֶם בַּחוּל אֵין כָּאֵין תִּיקוּן מִנָּה בִּשְׁבַת. חוּלָצָה שֶׁבִּמְקוֹם כְּפִתּוּרִים יֵשׁ בָּהּ
שְׂרוּךְ – מוֹתֵר לְקוֹשֶׁרָה אִם עוֹשֶׂה קֶשֶׁר וְחָצִי. אֲבָל קֶשֶׁר שְׂרוּצָה לְהַשְׁאִירוֹ
לְמִשְׁךְ זֶמֶן כִּגוֹן: גּוֹפִיָה שֶׁל תִּינוּק, יֵשׁ לְהַזְהִיר אֲפִילוֹ בְּקִשְׁרִית קֶשֶׁר וְעִנִּיבָה.

בִּזְכוּת שְׁמִירַת שֶׁבַת עוֹנִתִּיו מִנְחָלִים

כְּתוּב: שֶׁאֲפִילוֹ יֵשׁ בִּידוֹ עֲבִירוֹת כְּדוֹר אֲנוּשׁ אִם מִבְּקֶשׁ מַחִילָה בִּשְׁבַת מִיד
מִנְחָלִים עוֹנִתִּיו.

בְּלִימוֹן יִשְׁנָה בַּעֲיָה שֶׁל סוּחַט. יֵשׁ הַרוֹצִים לְהַקֵּל אִם סוּחַטִים אוֹתוֹ לְתוֹךְ
לֶחֶם, וְאֵת הַלֶּחֶם מְכַנִּים לְמֶרֶק. לְדַעַת הַחֲזו"א: זֶה אֲסוּר כִּיּוֹן שֶׁזֶה נַעֲשֶׂה
לְשֵׁם כֶּךְ. וְלַדַּעַת בִּא"ח: מוֹתֵר. וְסִימָנְךָ סִל"ם סִיכֹר, לִימּוֹן מִיִּים אֲנוּ
פּוֹסְקִים שְׁמוֹתָם בְּדֶרֶךְ זֶה. כְּמוֹ כֵּן אֲסוּר לְהַכְנִיס פְּרוּסֶת לִימּוֹן לְתוֹךְ תֵּה
רוֹתֵחַ לְפִי שֶׁהוּא מְבוּשֵׁל, וּבִפְרָט שֶׁהִלְמּוֹן הוּא חֲמוּץ וּמִמֶּהֱרָה אֵת בִּישׁוּלוֹ עַל
יְדֵי כֶךְ.

שְׁחִיטַת לִימּוֹן בִּשְׁבַת מוֹתֵרֶת רַק עַל אוֹכֵל מוֹצָק כִּגוֹן דָּג, סוּכָר אוּ עַל סֶלֶט.
אֲבָל אִם נָפַל גְּרָגִיר לִימּוֹן לְסֶלֶט וְהוֹצִיאוֹ מִהַסֶּלֶט עֲבַר עַל אֲסוּר בּוֹרֵר וְנִאֲסַר
כָּל הַסֶּלֶט (בִּא"ח ש"ש – יִתְרוֹ ה').

הַכַּנַּת קֶפֶה בִּשְׁבַת

י"א: אֵין בִּישׁוּל אַחֵר בִּישׁוּל בִּשְׁבַת, וּמִכִּיּוֹן שֶׁהַקֶּפֶה קְלוּי אֵין בִּישׁוּל אַחֵר
קְלוּיָהּ.

אֲמַר הַרְבֵּי מִהֶר"י (בִּסְפָּרוֹ 'יִגִּנֵּת וְרָדִים'): אֵין בִּישׁוּל אַחֵר בִּישׁוּל, פִּירוּשׁ:
אִם לִקַּח מֵאֲכָל הַמְּבוּשֵׁל כָּל צוּרְכוֹ, כִּגוֹן תְּפוּ"א, אִזִּי בְיוֹם שֶׁבַת מוֹתֵר לְשַׁפּוֹךְ
עֲלָיו מִים חֲמִים. וְאִם לִקְחוֹ וְהִנִּיחוֹ עַל הָאֵשׁ מִמֶּשׁ אִינוּ חַיִּיב חֲטָאֵת, אֲלֹא
רַק עֲבַר אֲסוּר דְּרַבְּנָן.

אֲבָל אִם לּוֹקַח דָּבָר שֶׁאִינוּ מְבוּשֵׁל כָּל צוּרְכוֹ, כִּגוֹן קֶפֶה, וּמִנִּיחוֹ עַל הָאֵשׁ אוּ
אִם עִירָה עֲלָיו מִים חֲמִים, עוֹבֵר עַל אֲסוּר בִּישׁוּל, לְמַדּוֹת שֶׁהַקֶּפֶה קְלוּי,
שֶׁהָיָה לֵלֵא נִתְיֵנָה מִים חֲמִים ע"י אִינוּ רָאוּי לְשִׁתִּי, וְהַמִּים הַרוֹתִיחִים
מוֹצִיאִים אֵת הַתְּמַצִּית שִׁישׁ בַּקֶּפֶה (עַיִן לְכַה"ח סִי שִׁי"ח ס"ק ס"ה מִשֶּׁם
הַגוֹרֵר בְּאוֹרֵךְ).

הַכַּנַּת קֶפֶה נֶמֶס

הַכַּנַּת נֶס קֶפֶה בִּשְׁבַת יוֹתֵר חֲמוּר מִהַכַּנַּת קֶפֶה, מִכִּיּוֹן שֶׁבִּתְהִלָּה יִצוֹר נֶס
הַקֶּפֶה, הוּא עוֹבֵר שֶׁלֵּב שֶׁל בִּישׁוּל וְלֵאחֲרֵי מִכֵּן הוּא מוֹכֵנֶס שׁוֹב פַּעַם לְתוֹר,
וּמִהֶאֱדִים נִשְׁאֵר הַנֶּס קֶפֶה.

וְאִם בַּקֶּפֶה הִתִּירוּ, זֶה מִכִּיּוֹן שֶׁנִּיתָן לְאוֹכְלוֹ כְּמוֹת שֶׁהוּא, אֲבָל בֶּנֶס קֶפֶה לֹא
נִיתָן כָּלֵל לְאוֹכְלוֹ.

וְאֶעֱפ"כּ, נוֹהֲגִים שֶׁלֹּא מַעֲרִים מִהֵמִיחָם עַל הַקֶּפֶה בֵּין רָגִיל בֵּין נֶמֶס, אֲלֹא ע"י
כָּלִי שֵׁנִי.

הַטְּמָנָה וְשִׁיחָה

אָדָם שֶׁמִּרְתִּיחַ מִים חֲמִים מַעֲרַב שֶׁבַת עַל הַגֹּז, אוּ הִנִּיחַ אֵת סִיר הַחֲמִין עַל
הַגֹּז:

דַּעַת הַשּׁו"ע: אִם הָאֵשׁ שַׁעַל הַגֹּז נּוֹגַעַת בְּסִיר אִינוּ מוֹעִיל, וְאִף אִם שֵׁם פַּח עַל
הַגֹּז וְהָאֵשׁ נּוֹגַעַת בְּפֶתַח, וְהַסִּיר עַל גְּבִיּוֹ ג"כ אֲסוּר מִדִּין הַטְּמָנָה. עַיִן לְשׁו"ע
(סִי רִנ"ג סֵעִי א'): "יִכְלֵךְ זֶה בַּעֲנֵן שֶׁהִיא שֶׁהַקְדִּירָה יוֹשֶׁבֶת עַל כֶּסֶף שֶׁל בְּרוֹזֵל
אוּ ע"י אֲבָנִים וְאִינוּ נּוֹגַעַת בַּגַּחְלִים, אֲבָל הַטְּמָנָה ע"י גַּחְלִים לְדַבְּרֵי הַכָּל
אֲסוּר". וְהוֹסִיף הַרְמ"א (שֵׁם): "וְי"א אֲפִילוֹ אִם הַקְדִּירָה עוֹמֶדֶת עַל הָאֵשׁ
מִמֶּשׁ, כָּל זֶמֶן שֶׁהִיא מְגוּלָה לְמַעַלָּה לֹא מְקַרֵּי הַטְּמָנָה וְשִׁר"י" (וְעַיִן שֵׁם סִי
רִנ"ז סֵעִי ח' וְלַחֲנוּגִים עֲלָיו).

בְּבִנְיָן מְגוּרִים שֶׁבּוּ יֵשׁ מַעֲרַכַת גֹּז מִרְכָּזִית, לַעֲיִתִים בְּגֹז הַבֵּיתִי הָאֵשׁ בּוֹעֵרֶת
בַּעֲוַצְמָה חֲזָקָה, וְלַעֲיִתִים בַּעֲוַצְמָה נְמוּכָה יוֹתֵר. סִיבַת הַדָּבָר הִיא, שֶׁכֹּאשֶׁר
רֹב דִּירֵי הַבֵּנִין מִשְׁתַּמְשִׁים בְּגֹז, אִזִּי עוֹצְמַת הַגֹּז נְמוּכָה. וְכֹאשֶׁר יִשְׁנוּ מִיעוּט
מִשְׁתַּמְשִׁים אִזִּי הַעֲוַצְמָה גְּבוּהָה יוֹתֵר.

וּלְפִיכֵךְ, בַּע"י לַעֲיִתִים הָאֵשׁ לֹא נּוֹגַעַת בְּסִיר, וּבְיוֹם שֶׁבַת הִיא כֵּן נּוֹגַעַת,
וְצָרִיךְ אָדָם לְבַדּוֹק זֹאת מִעֲי"שׁ.

מַעֲלַת הַפִּלְטָה יְרוּשָׁלַמִית

י"א: שְׁנִיתָן לְהִנִּיחַ עַל פִּלְטָה מִכִּיּוֹן שֶׁאֵין בָּהּ כְּפִתּוֹר, וְעַל כֵּן אֵין חֲשֵׁשׁ שִׁיבָא
לְהַגְבִּיחָה אֵת הָאֵשׁ.

אֲבָל טַעוֹת בִּידֵם, מִכִּיּוֹן שֶׁאִם לּוֹקַח פִּלְטָה יְרוּשָׁלַמִית, מֵה טוֹב. אֲבָל אִם
לּוֹקַח פִּלְטָה רָגִילָה שִׁיכַת בָּהּ הַגְּזָרָה שֶׁמֵּא יִטְמִין בְּרַמֶּץ (וְעַיִן בְּתוּס' מ"ז
ע"ב ד"ה 'בְּמָה').

קול צופיך

מרת הראשון לציון הרה"ג המקובל הא-לקי
הרב מרדכי אליהו זצוק"ל

במדבר - תשס"ב - מאת מרת הראשון לציון הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל

ונתן לקוראה גם ביום חמישי או ביום שישי שלפניו. ואם לא הספיק יאמר אותה ביום השבת.

עירוב תבשילין ביום חמישי

יש לזכור שהשנה חל ר"ח סיון ביום ראשון, ולפיכך יום מתן תורה ביום שישי, וע"כ יש צורך לעשות עירובי תבשילין עם ברכה ביום חמישי ערב החג. נהגו בפת שיעור כביצה וביצה שלוקה (ולשומרה מקטנים או מזרים, שאין לאוכלה עד ליל שבת. ונוהגים לשים את הפת כלחם משנה בליל שבת ולא לבצוע ממנו, וכן בשחרית, ובוצעים ואוכלים אותו בסעודה שלישית).

הכנת נרות לחג ולשבת

יש להכין מערב החג שתי מערכות של פמוטים לחג ולשבת, וכן נר דולק לפחות 24 שעות שאפשר ממנו להדליק את נרות שבת.

לימוד תורה בליל שבועות

נוהגים להיות ערים כל ליל החג. לנוהגים כב"י ובא"ח: בחצות מברכים ברכות השחר בלי ברכת התורה, ובעמוד השחר נוטלים ידיים בלי ברכה, ומברכים ברכות התורה (לנוהגים כמו חכמי הקבלה משתדלים לטבול לפני עמוד השחר). לפוסקים כמש"ב: מברכים ברכות השחר, ואת ברכת התורה שומעים ממי שישן, ואם לא מצא יכוון בברכות ק"ש לצאת יד"ח של ברכת התורה. לפוסקים כשו"ע הרב: אם לא מצא מי שיוציא אותו יד"ח, יברך בעצמו.

*רוצים לקבל קול צופיך באמייל כל שבוע !!

שלחו לנו בבקשה באמייל ל- webmaster@harav.org

וכן כתוב בגמרא וברמב"ם: כל המהלך ד' אמות בארץ ישראל ומהרהר בתשובה - נמחלים לו כל עונותיו.

הפסקת חשמל בשבת

אם היתה הפסקת חשמל בשבת, וחזר החשמל, וישנה הסקה בבית אסור להתחמם כנגדה, אבל חולה שאין בו סכנה רשאי. אם הלך בדרך בשבת וירדו גשמים על בגדיו, והגיע לביתו - אסור לשוטחם כנגד הסקה או חימום בכדי שיתייבשו, מכיון שמבשל את המים שעל הבגד בשבת.

קיפול בגדיו

אדם שבליל שבת פושט את חולצתו או מכנסיו המגוהצים היטב ומקפלים ומניחם על גב הכסא בכדי שישאר הקיפול: אסור בשבת מכיון שניחא ליה בזה. הלוקח מטפחת נקיה ורוצה לקפלה על גבי השולחן בכמה קיפולים אסור בשבת. וכן אסור לקפל כביסה בשבת.

מיתת צדיק מכפרת על הדור

ראש הישיבה הגאון הגדול (דודי אח אימיו) הרה"ג ר' יהודה צדקה זצ"ל, סיפר לנו סיפור שבו הוא היה נוכח. פעם אחת בעל כה"ח ישב וכתב חידושי תורה, והנה באמצע הלילה הוא רואה את מלאך המוות שבא ליטול את נשמתו. אמר לו בעל כה"ח: הרי עוד לא סיימתי לכתוב את הספר 'כף החיים'. אמר לו מלאך המוות: יש גזרה על הציבור, והקב"ה רוצה לקחת צדיק אחד שיכפר על הדור. אמר לו בעל כה"ח: וכי אני צדיק !! תלך לרב יחזקאל עזרא המגיד הירושלמי כי הוא צדיק גמור. הלך מלאת המוות לחכם יחזקאל עזרא ע"ה, ואמר לו: באתי לקחת את נשמתך מכיון שישנה גזרה, וצדיק מכפר על הדור, וחכם יעקב סופר שלח אותי אליך. אמר לו הרב עזרא: תלך לחכם יצחק שרים הוא צדיק שמגן על הדור לך תקח את נשמתו. בבוקר נכנסו חכם יעקב סופר, והרב עזרא לבית המדרש, והרב צדקה יושב במקומו. אמר לרב יעקב סופר: למה שלחת לי אותו ? אמר לו מכיון שאתה צדיק. אמר לו הרב מה עשית ? אמר לו שלחתי אותו לחכם יצחק שרים. וכן היה שבאותו בוקר נפטר הרה"ג יצחק שרים שהיה למדן גדול וחסיד.

כי מפני הרעה נאסף הצדיק

כשנפטר הרב החסיד העניו רבי רפאל לוין ע"ה אמרתי כך: כתוב "הצדיק אבד ואין איש שם על לב ואנשי חסד נאספים מבלי משים כי מפני הרעה נאסף הצדיק".

מה הפירוש "כי מפני הרעה נאסף הצדיק" ? י"א: מכיון שצריכה לבוא רעה על עם ישראל, והקב"ה איננו רוצה שהצדיק יראה ברעה, ועל כן לוקח אותו.

ויש מפרשים: מכיון שהיתה צריכה לבוא רעה לעולם, הקב"ה לקח את הצדיק בכדי שיכפר על הדור והרעה לא תבוא. אם חוזרים בתשובה, אזי מיתת צדיק מכפרת. כמו שקרבן מכפר כשעושה תשובה. אבל אם הקריב קרבן ולא עשה תשובה לא מועיל.

אין לשום אומה חלק באר"י

אומר אורח החיים הקדוש: וחרב לא תעבור בארצכם" - אין לשום אומה חלק באר"י, לא לאדום ולא לישמעאל והיא שייכת כולה לעם ישראל. ואין לאף אדם היתר לתת שום חלק מאר"י. וכתוב "ארדוף אויבי ואשיגם ולא אשוב עד כלותם", לא כתיב לכלוא אותם, אלא כתוב לכלותם, ואם לא תרוצץ את ראש הנחש, לא יועיל כלום. ונבקש מהקב"ה שידבר שונאינו תחתינו ונזכה לגאולה שלמה.

תפילת השל"ה - בערב ר"ח סיון

ישנה תפילה מיוחדת שחיבר השל"ה הקדוש שבה יזכה האדם לחנך את בניו לתורה ולמצוות ולזיווגים הגונים. והשנה ערב ר"ח סיון חל בשבת,

